

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

The Desired Characteristics of School Administrators in Thailand 4.0 Era under Buengkhan Primary

Educational Service Area Office

วิภาลัย วงษา¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไธล² ดร.รัชฎาพร งอยภูธร³

Wipalai Wongsai¹ Asst. Prof. Dr. Thawatchai Pailai² Dr. Rachadapron Pimpichai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 330 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 110 คน และครูผู้สอน จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.370 – 0.911 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.962 และแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่า t – test ชนิด Independent Samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวม

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน, ยุคไทยแลนด์ 4.0

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Program

Sakon Nakhon Rajabhat University

³ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลต่างอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

³Senior Professional Level Teachers Anubantaongoi School the Office of Sakon Nakhon Primary Education Area 1

ผู้ติดต่อ, อีเมล: วิภาลัย วงษา, Wipalaikapanya2530@gmail.com

รับเมื่อ 10 เมษายน 2563 แก้ไข 5 พฤษภาคม 2563 ตอรับ 9 พฤษภาคม 2563

ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เสนอแนะไว้ 5 ด้าน ที่ต้องได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) ด้านการติดต่อสื่อสารและ 4) ด้านการเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ และ 5) ด้านการเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the desirable characteristics of school administrators in Thailand 4.0 era under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, to compare desirable characteristics of school administrators in Thailand 4.0 era, classified by positions, school sizes and work experiences. The samples consisted of 110 school administrators and 220 teachers, yielding a total of 330 participants under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office in the academic year 2019. Research tools for data collection included a set of questionnaires concerning the desirable characteristics of school administrators with IOC values between 0.80 and 1.00 and the item discriminative power ranging from 0.370 to 0.911 with the reliability of 0.962, and interview forms concerning the guidelines for developing desirable characteristics of school administrators. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, Independent Samples t-test and One-Way ANOVA.

The findings were as follows:

1. The desired characteristics of school administrators as a whole was at a high level.
2. The desired characteristics of school administrators as perceived by participants, classified by positions as a whole and each aspect was statistically significantly different at .05 level.
3. The desired characteristics of school administrators as perceived by participants, classified by school sizes as a whole were not different, and so not supporting the hypothesis. When considering each pair, participants working in large-sized schools expressed their opinions more than those from small-sized and medium-sized schools.
4. The desired characteristics of school administrators as perceived by participants, classified by work experiences as a whole and each aspect were significantly different at the statistical level of .05.
5. The guidelines for developing desirable characteristics of school administrators in the Thailand 4.0 era were proposed. These involved five aspects identified as needing improvement: 1) Having Vision, 2) Academic Leader, 3) Communication and Collaboration Using Technology, 4) Showing Initiative, and 5) Being a Motivator.

Keywords: Desirable Characteristics of School Administrators, Thailand 4.0 Era

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จากยุคไทยแลนด์ 1.0 2.0 และ 3.0 รายได้ประเทศยังอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งไม่ทันต่อการแข่งขันในการค้าการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงจึงต้องรีบพัฒนาเศรษฐกิจสร้างประเทศชาติให้ทันกับการไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 บวร เทศารินทร์ (2559, อ้างถึงใน พระมหาวรพงศ์ กุศลชโย, 2561, หน้า 3) การศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมืองและเยาวชนของชาติ เป็นตัวแปรสำคัญของสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) เชื่อมโยงกับมนุษย์และสังคมให้เป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ (บวร เทศารินทร์, 2560, หน้า 1) การเตรียมการศึกษาในการเป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการที่จะเป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้ ทุกอย่างต้องผ่านการวางแผนเพื่อสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่ดี ชีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559, อ้างถึงใน สดุดี จีระออน, 2561, หน้า 1)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลไวต่อข้อมูลข่าวสาร เชื่อมมั่นในตนเอง สร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย (กนกอร อุณสถานนท์, 2561, หน้า 98) ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้บริบทในด้านต่าง ๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ส่งผลให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐบาลที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ในการนำพาประเทศเข้า ยุคไทยแลนด์ 4.0 จากหลักการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่มีต่อการจัดการศึกษา ทำให้หลักในการบริหารการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปตาม รูปแบบการบริหารจัดการและการพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องและเป็นไปตามแนวการศึกษาไทยในยุค 4.0 โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะที่ดี เพื่อให้การบริหารจัดการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีโรงเรียนในสังกัด 212 แห่ง มีผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 212 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,155 คน จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้บริบทในด้านต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย การศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไป หรือแม้แต่สภาพแวดล้อม ส่งผลให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเช่นกัน ต้องมีการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะหรือวิธีการบริหารต่าง ๆ แม้กระทั่งทัศนคติ เพื่อให้เข้ากับสภาพของประเทศในปัจจุบัน สอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐบาลที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ในการนำพาประเทศเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เมื่อบริบททางเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของภาคต่าง ๆ ควรต้องมีการปรับตัวตามไปด้วย เมื่อการบริหารมีการปรับตัว คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนก็ควรมีการปรับตามด้วยเช่นกัน เพื่อให้องค์กรสามารถเติบโตในบริบทใหม่ได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ และเพื่อเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการให้ก้าวทันและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในการก้าวสู่การเป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 การที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การศึกษาไทย 4.0 ได้อย่างยั่งยืนนั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงในหลากหลายมิติให้สอดคล้องต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อมุ่งสร้างคนให้มีคุณภาพตอบโจทย์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตได้ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาค้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปเป็นสารสนเทศพื้นฐานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนให้เหมาะกับยุคสมัย มีคุณภาพต่อไป อีกทั้งผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในการจัดการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0

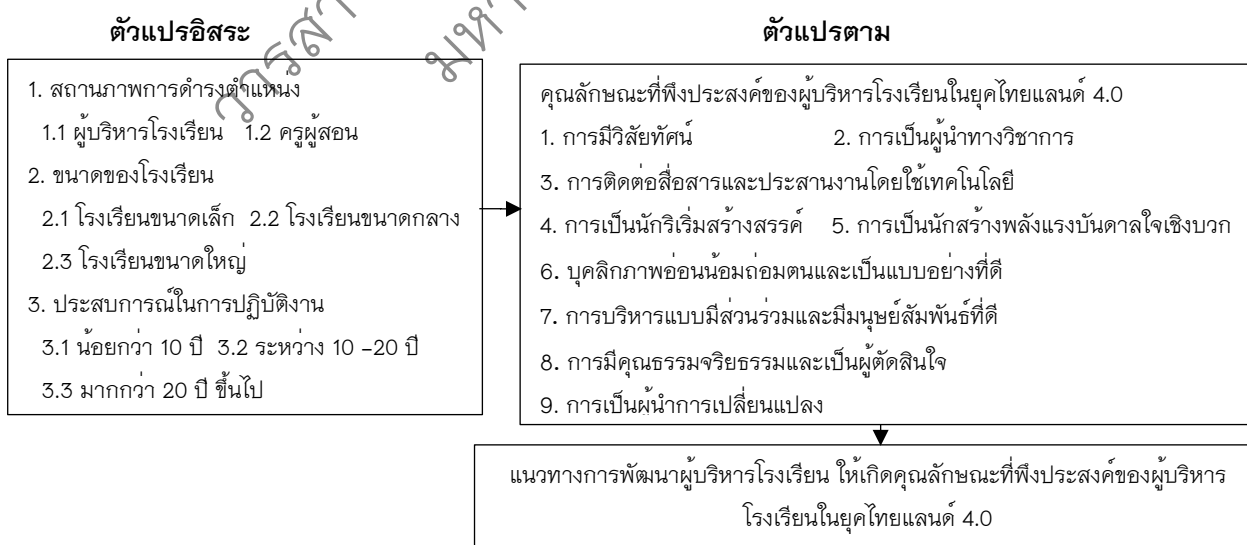
คำถามของการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. แนวทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีแนวทางอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่งขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 2,367 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 212 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,155 คน จากทั้งหมด 212 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 110 คน และครูผู้สอน จำนวน 220 คน จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 49 – 50) โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .962 และแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม 330 ฉบับ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 330 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ (t – test) ชนิด Group Statistics การทดสอบเอฟ (F – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ คุณลักษณะบุคลิกภาพ อ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นแบบอย่างที่ดี คุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้ตัดสินใจ และคุณลักษณะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งพบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอนทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะการเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก คุณลักษณะบุคลิกภาพอ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นแบบอย่างที่ดี และคุณลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คุณลักษณะการเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก และคุณลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนใหญ่ มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ส่วนคุณลักษณะบุคลิกภาพอ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่อยู่ในโรงเรียนเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่โดยรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี และระหว่าง 10 - 20 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 10 - 20 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี

5. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีจำนวน 5 ด้าน ที่ต้องได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านการมีวิสัยทัศน์ คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ คุณลักษณะด้านการติดต่อสื่อสารและประสานงานโดยใช้เทคโนโลยี คุณลักษณะด้านการเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ และคุณลักษณะด้านการเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก พบว่า

5.1 คุณลักษณะด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรมีการอบรมพัฒนาตนเองในวิสัยทัศน์มากำหนดในการบริหารโรงเรียนและแก้ปัญหาในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน มีการวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0

5.2 ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรส่งเสริมการสร้างและพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนที่สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ให้เหมาะสมกับนักเรียนและท้องถิ่น ส่งเสริมการนิเทศการสอน ติดตาม ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ และมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ ส่งเสริมในการจัดหาสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียนสามารถให้คำปรึกษาแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

5.3 คุณลักษณะด้านการติดต่อสื่อสารและประสานงาน โดยใช้เทคโนโลยี ควรส่งเสริมการเข้ารับการอบรมในด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารและจัดการเรียนการสอนในยุคใหม่ จัดหาเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการบริหารโรงเรียนให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนและรองรับกับโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของผู้เรียน

5.4 คุณลักษณะด้านการเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ ควรเป็นผู้นำซึ่งนำพาครูให้สร้างสรรค์การบริหารจัดการในโรงเรียนในรูปแบบใหม่ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาบริหารในการจัดการเรียนการสอนให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ

5.5 คุณลักษณะด้านการเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก ควรมีการวางแผนในการทำงาน จะทำให้งานดำเนินการไปสู่ผลสำเร็จ ยกย่อง ชมเชย สนับสนุน การมีส่วนร่วมและผลักดัน ซึ่งทำให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยลงส่งผลให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานเพื่อให้การปฏิบัติงานไปสู่ผลสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ คุณลักษณะบุคลิกภาพอ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นแบบอย่างที่ดี คุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้ตัดสินใจ และคุณลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการมีบุคลิกภาพอ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการร่วมกันปฏิบัติงาน สื่อสาร และใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หัตยา ชนะสิทธิ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของ คะนิงนิตย์ กิจวิธิ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอนทั้งโดยรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป็นบริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อวางแผนอนาคตในโรงเรียนได้ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีการนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นผู้สื่อสารและประสานสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อบริหารจัดการในการจัดการเรียนรู้และในการปฏิบัติงานในโรงเรียน จัดการกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน สามารถสร้างหลักการเชิงบวก เชิงรุกและวิธีการดูแลเอาใจใส่ให้เวลาในการพบปะพูดคุยกับครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ใช้หลักเหตุผลในการบริหารงานในโรงเรียน มีความสุขภาพทั้งกาย จิตใจ รู้จักกาลเทศะ ไม่เห็นแก่ตัว เปิดโอกาสให้ครูมีอิสระในการใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตนเองมากกว่าครูผู้สอน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว และเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ มีมุมมองทัศนคติที่แตกต่างและมากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วสันต์ บัวชุม (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยของ Dennerline (1999, Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา : วิเคราะห์ความเป็นมาผู้นำของการสอนของครูใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นต่างกัน ที่เกี่ยวกับภาวะการเป็นผู้นำทางการสอนของครูใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของเวลาที่สละให้กับความเป็นภาวะผู้นำ 3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความชำนาญมากกว่าเพราะการที่จะเข้าไปอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ได้นั้นค่อนข้างเป็นเรื่องยากและโรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนที่มีความพร้อมในการเรียนมากกว่า เพราะฉะนั้นทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเพื่อวางแผนการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ หัทธยา ชนะสิทธิ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาต่างกัน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการวิจัยของ วสันต์ บัวชุม (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนระดมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยของ ผลการวิจัยของ สดุดี จีระออน (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะ

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่โดยรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี และระหว่าง 10 – 20 ปี ทั้งนี้อาจมองว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรมีลักษณะที่ดีในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่วิสัยทัศน์กว้างไกลพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาในโรงเรียน เป็นผู้สนับสนุนครูให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีนำมาใช้ในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี ติดต่อกับประสานงานให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านการศึกษาสู่ความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ สามารถแก้ไขปัญหาให้สำเร็จอย่างไม่คาดหวัง ซึ่งก่อให้เกิดจากความชาญฉลาดที่ดี ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน ให้รางวัลความชอบ มีความเป็นห่วงเป็นใย ความเป็นอยู่ของบุคลากร และเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน ให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งต่อหน้าและลับหลัง เปิดโอกาสให้ครูใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เพราะสิ่งเหล่านี้อาจเป็นความคาดหวังของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อผู้บริหารโรงเรียน จึงทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์น้อย มองว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ยังมีคุณลักษณะข้างต้นไม่มาก ไม่ทันต่อยุคไทยแลนด์ 4.0 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หัทธยา ชนะสิทธิ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่างมีความคิดเห็น ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยของ คะเนิงนิษฐ์ กิจวิธิ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมรายด้านและรายข้อไม่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนให้สูงขึ้น

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ คุณลักษณะบุคลิกภาพอ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นแบบอย่างที่ดี คุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้ตัดสินใจ และคุณลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตามลำดับ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ควรต้องมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านดังกล่าว เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพ และคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตอื่น

2.4 ควรนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 9 ด้าน ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกอร สมปราชญ์. (2562). *ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา*. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กนกอร อุ่นสถานนท์. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สู่การขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษา. *วารสารการประชุมบัณฑิตวิทยาลัย ประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ*, 1(2), 100 – 101.

คณินันต์ กิจวิธิ. (2560). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.

บวร เทศารินทร์. (2560). *ผู้บริหารโรงเรียน 4.0 พลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://drborworn.com/article/detail.asp?id=20137>. 27 เมษายน 2563.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วสันต์ บัวชุม. (2561). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สดุดี จีระออน. (2561). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

หทัยา ชนะสิทธิ์. (2560). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Hollomon, L. P. (1999). Characteristic of the principals centers as context profession development. Dissertation Abstracts International, 60(3), 605.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร